

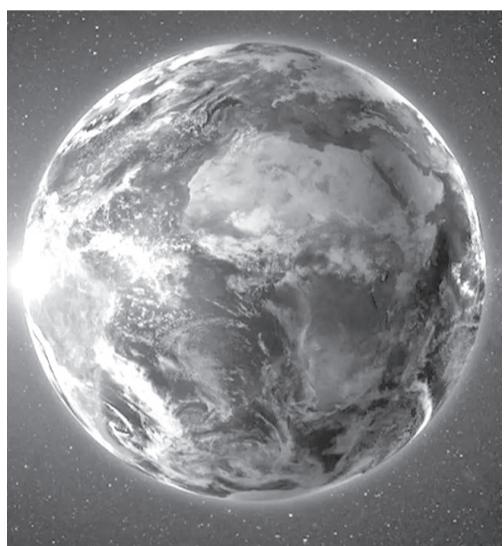
დარტული საქართველო

ლიტერატურა

ლიტერატურული საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

17 ნოემბერი 2023 წ. №16 (4076) გამოცემის 93-ე გეღი ვასი 2 ლარი

ცალკეული ინიციატივის გენერაცია!

დედამიწას მოედო,
სენი საკაცობრიო,
რას დადუმდი, პოეტო,
სასჯელს იხდის მსოფლიო.

ამ სამყაროს სად ჰქონდა
ამოდენა ცოდვები,
პაერიც კი დამიძიდა
სასაფლაოს ლოდებით...

სევდა მოთქვამს, იცოცხელე,
მზეს სხივები წარკვეთა,
ძლივსაღა ბუტავის სიცოცხელე,
მეფობს სასონარკვეთა...

...გულის ძარღვი მიწყდება,
სულსაც ხავსი მოედო,
სულ სხვა ერა იწყება,
არ დადუმდე, პოეტო!

თემურ ჩალაგაშვილი

ნაიზე წინ...

2023 წლის 8 ნოემბერს ევროკომისიამ საქართველოსთვის ევროკავშირის წევრობის კანდიდატის სტატუსის მინიჭების რეკომენდაცია გასცა.

ეს გადაწყვეტილება ევროკომისიის პრეზიდენტმა ურსულა ფონ დერ ლაიგნმა გამოაცხადა ევროპის ერთობლივ კონფერენციაზე, რომელიც 2023 წლის გაფართოების პოლიტიკასა და დასავლეთ ბალკანეთის ქვეყნებისთვის ზრდის ახალ გეგმას მიეცდვნა.

პრესონფერენციაზე ევროკომისიის პრეზიდენტმა განაცხადა, რომ „კომისია რეკომენდაციას უწევს ევროსაბჭოს, საქართველოს კანდიდატი ქვეყნის სტატუსი მოენიჭოს იმ პირობით, რომ ის გარკვეულ ნაბიჯებს გადადგამს რეფორმების მიმართულებით“.

ურსულა ფონ დერ ლაიგნის თქმით, ევროკომისიები ერთხმად უჭერენ მხარს საქართველოს მოსახლეობის გულწრფელ მისამართებებს ევროკავშირში განვირიანებისკენ. „ეს მისწრაფები უკეთესად უნდა აისხოს საქართველოს ხელისუფლების მოქმედებებში. ხელისუფლება უფრო აქტიურად უნდა ჩაერთოს ოპოზიციასთან და სამოქალაქო საზოგადოებასთან ეროვნული ინტერესებისთვის თანმშრომლობის საკითხებში. კანდიდატის სტატუსის მინიჭებამდე ხელისუფლებამ შემდგომ პროგრესს უნდა მიაღწიოს რეკომენდაციების 12 პრიორიტეტის განხორციელების საქმეში“. – დასინა ქალბატონა ურსულა ფონ დერ ლაიგნის.

ევროპული საბჭო საბორო გადაწყვეტილებას საქართველოსთვის წევრობის კანდიდატის სტატუსის მინიჭების შესახებ რამდენიმე კვირის შემდეგ, დეკემბერში მიიღებს.

გახსენება

გარე ქავე

ნიკა აგიაშვილი – ქართული მწიგნიბრძობის უახლესი ისტორიის ნათელი სახე, მეოცე საუკუნის მეორე ნახევრის პოპულარული სახელი – თავისუფალი ფეხურა ჩვენი ლიტერატურის საჭადრაკო დაფაზე – რომელსაც შეეძლო ღირებულებათა ბალანსის დაცვა ყველაზე, სადაც ევალებოდა.

მეც მახსოვეს ის დრო, როდესაც გამომცემლობა „მერანის“ დერეფანში შეგეძლო თვალი მოგეკრა მკვირცხლად მოძრავი, კაფანდარა მოხუცისთვის, რომელიც ყველა ნაცნობს ხალისია, ახალგაზრდული სიანცია და მოსწრებული სიტყვა-პასუხით ხვდებოდა.

სიჭაბუკე მის ხასიათში ბედნიერ ატავიშმად დაბრენდილიყო, რაც ცხადყოფდა იმას, რომ მას თავისი მთავარი წიგნი მარტო ბედის წყალის პირი არ შეექნა, ამ საქმეში სიყვარულის ნიჭი და პაროვნული ხასიათი დაბრენდილი მომარტოვნული რომელი არ გამოიყოლო, რაინდულად გადაუტანა. ულმოპელი მომს დრო მეტყველები დაუცავს ჭურვებით გადათხრილი, ტყვია მდუღარები გახვეული ქერჩი და ქართველი კაცის სახე, ლირება არასოდეს დაუკარგავს“ (ემზარ კვიტაიშვილი).

ან რა გასაკვირი იყო, ბატონი ნიკა ხომ ფიცის კაცების კოპირტიფინ გახლდათ გვარეულობით. ამიტომ გასაკვირი აღარც ის არის, რომ ჩვენს წარმოდგენაში ჭაბუკად დარჩა, მარად ჭაბუკად.

„ლს“ რედაქტორი

ნიკა აგიაშვილი – 120

უმნიშვნელოვანესი ფურცელი უკვალოდ გაქრებოდა.

ქართული სიტყვის თავდადებული მსახური იყო, ბოლომდე ერთგულად ეწეოდ ლიტერატორის მძიმე ჭაპანს, წერდა, თარგმნიდა, კითხულობდა, ასწორებდა, გამოსცემდა წიგნებს, ავტორიტეტად ითვლებოდა ყველა თაობის წარმომადგენელთა თვალში, პატიოსნებისა და პრინციპულობის ნიმუში იყო და უყვარდათ, რადგან გარშემო სიკეთესა და ადამიანურობის რწმენას თესავდა.

ნიკოლაუს აგიუს ფლაკუს – ასე ეძახდა მას უმცროსი მეგობარი ლადო ასათიანი და ამ ხუმრიბაშიც ჩანდა სიყვარული, სითბო, უშუალობა და ერთგულება, რასაც უშურველად გასცემდა ნიკა აგიაშვილი.

ერთხელ გივი გეგეჭყორი წერდა, გაცნობის დღიდან სულ მეჩვენება, რომ ნიკა აგიაშვილი მხოლოდ იმას ცდილობს, როგორმე თავისი საუბრითა და ქუცეით ყურადღება არ მიიქციოს. ცდილობს დაგარეშმუნოს, რომ მის საუბარსა და ქუცეში არაუერია განსაკუთრებული და ყურადღებამისაქცევი – ამას აღაბათ სხვაც იტყოდა, ასე ალბათ სხვაც მოიქცეოდა.

თავმდბლობა, როგორც ინტელექტუს გამოვლინება, მისი ცხოვრების წესი იყო და ეს უბდებოდა, მიმზიდველს, სანიმუშოს ხიდიდა.

თავისი თავის მიმართ მეტისმეტად სიტყვაძენი იყო, მაგრამ ვინც კარგად იცნობდა, მათვის ხომ მაინც იყო ცნობლი, როგორ ლირსებით გამოიარა მეორე მსოფლიო მოს კოშმარი: „ყველა სიძნელე, რაც მისი ხნის კაცს შეძლებოდა, გამოიყოლო, რაინდულად გადაუტანა. ულმოპელი მომს დრო მეტყველები დაუცავს ჭურვებით გადათხრილი, ტყვია მდუღარები გახვეული ქერჩი და ქართველი კაცის სახე, ლირება არასოდეს დაუკარგავს“ (ემზარ კვიტაიშვილი).

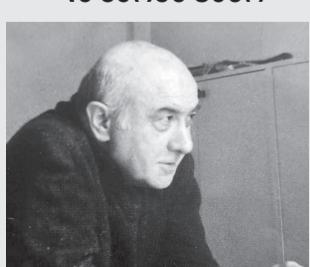
ან რა გასაკვირი იყო, ბატონი ნიკა ხომ ფიცის კაცების კოპირტიფინ გახლდათ გვარეულობით. ამიტომ გასაკვირი აღარც ის არის, რომ ჩვენს წარმოდგენაში ჭაბუკად დარჩა, მარად ჭაბუკად.

ვერაგასომშველი
ლექსეგი

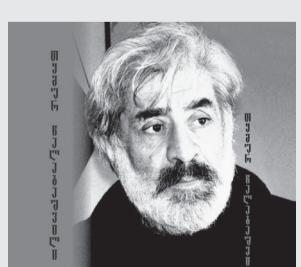
ინტერვიუ ლია საჭურასთან

არ აღმდეგარ
ლაზარეს გამო

ფილმი დ. ვერადიაზე

ახალი წიგნიდან

თემურ ჩალაგაშვილი

არძოული წალი
ჯადოსნი ხალიჩა

ვახტაგ დავთავა

„გზადაგზა“,
საიუგილეო კანებული

დალილა გადიანიძე

არეიშექტორის ჯაღოსნები ხალიჩა

საუკარი მარათან

მამასთან, არქიტექტორ ვახტანგ და-
ვითაიასთან ინტერვიუები იძექდებოდა
პრესის ფურცლებზე, სხვადასხვა ბეჭდურ
გამოცემებში, სატელევიზიო გადაცემებში.
ხშირად მიფიქრია, რომ საინტერესო იქნებო-
და მასთან ინტერვიუს ჩაწერა. შემოვიდა-
გლე რამდენიმე მნიშვნელოვანი კითხვით,
რომლებიც მისი შემოქმედების ერთგვარი
შეჯამებაა.

მაია დავითაძე

მაია დავითაძა: რა გეამაყება შენი შემოქმედებიდან, ცხოვრებიდან, რაზე ნანობ? რა ვერ მოასწარო?

ვახტანგ დავითაძე: უხერხულია საკუთარ თავზე ლაპარაკი, მაგრამ, რადგანაც მევითხები, გიპასუხებ. ჩემს ასაქში „წარსულით ცხოვრება - მოგონებები“ ბუნებრივაა. ისვიათია ადამიანი, რომელსაც რაიმე არ ჰქონდეს სამაყო და სანანებელი.

მეამაყება, რომ გავხდი არქიტექტორთა
საერთაშორისო კავშირის (UIA) ტრადიციულ-
ლი სადიპლომო პროექტების კონკურსის
პირველი ქართველი ლაურეატი (1985 წ.)
მოსკოვში, ლომონოსოვის სახელობის უნი-
ვერსიტეტის არქიტექტურის V მსოფლიო
კონგრესის მონაწილეობით გადაჭედილ
საგამოფენო დარბაზში. ლაურეატის დი-
პლომი გადმომცა ჟიურის თავმჯდომარემ,
გმირებინილმა ფრანგმა არქიტექტორმა და
საზოგადო მოღვაწემ, პიერ ვაგომ. აქ გავი-
ცან არაერთი უცხოელი არქიტექტორი, მათ
შორის, იაპონელი კიში კუროკავა და სხვა
მომავალი გამოჩენილი არქიტექტორები.

- მასესნედება 1985 წელი, მოსკოვის არქიტექტურის ინსტიტუტის თეორიის და ისტორიის სპეციალისტის სტუდენტი ვიყავი. ჩემი და იური გნედონსკის - არქიტექტორთა კავშირის თავმჯდომარის პირველი მოადგილის დიდი მცდელობით არქიტექტორთა კავშირის დაწაზებში გაიმართა გამოჩენილი იაპონელი არქიტექტორის კიში კუროკავას პერსონალური გამოფენა და სასავტორო გამოსვლა. მასხველს ის დიდი ინტერესის, რომელიც ამ მოვლენამ გამოიწვია. უამრავი, ძირითადად ახლაგაზრდობა, დარბაზში ვერ მოხვდა. მეორე დღეს სტუმარი მთლიანად შენი და გნედონსკის განკარგულებაში იყო. ისიც მასხველს, დილით, საუზმის დროს, როგორ ათანაბეჭდით პროგრამას. საოცრად ბეჭდიერი ვიყავი მეც; რომ თქვენი თანმხლები გავხდი მთელი დღე-მეორე დღეს, ინსტიტუტში მეგობრებს უამრავი შეკითხვა ჰქონდათ, როგორია კუროკავა როგორც ადამიანი, რა მოეწონა მოსკოვში ყველაზე მეტად და სხვა. მოგვიანებით, როდესაც კუროკავაზე დისერტაციას ვწერდი, არა ერთხელ მივმართე წერილობით ჩემთვის საინტერესო კიოხვებით. პასუხები ყოველთვის დასრულებული იყო.

- მეამაყება, რომ 1987 წელს ქ. სოფიაში, „ინტერარქ-87”-ზე, ამ პრესტიულ არქიტექტურულ ფორმუმზე, ღუდმილა შივცის სახელობის კულტურულ სასახლეში, მოეწყო ჩემი პერსონალური გამოფენა. ამ ფაქტის მნიშვნელობა რომ სწორედ იქნეს აღქმული, ამისთვის მკითხველმა უნდა იცოდეს ამ გამოფენასთან დაკავშირებული გარემოებები. მომიწრებას ასთავა - რძელად “ობრობა” ის საინ-

ტერესო იმ პერიოდის საბჭოთა რეალობის შეცნობისათვის. ეს იყო საბჭოთა არქიტექტორის პირველი პერსონალური გამოფენა ამ ინტერარქზე. ჩემი მიწვევის ინიციატორი გახსნდათ თავად არქიტექტურის საერთაშორისო აკადემიის პრეზიდენტი, ბატონი გიორგი სტოლოვი. მოსკოვის უმასფრენის გალიზიანება გამოიწვია იმ გარემოებამ, რომ სსრკ-ის არქიტექტორთა კავშირის თავმჯდომარესთან, პოლიანსკისთან შეუთანხმებლად მიიღო გადაწყვეტილება. ეს იმ პერიოდში წარმოუდგენლი იყო. ამ პრესტიულ ფორუმზე საყვტორო გამოსვლითა და პერსონალური გამოფენით მონაწილეობას დიდ პატივად მიღიღებდა თავად პოლიანსკი, საბჭოთა კავშირის ყველა პრემიის ლაურეატი, სსრკ-ის სახალხო არქიტექტორი, ასევე სხვა „სახალხო არქიტექტორებიც“. ამ დროს საბჭოთა კავშირის არქიტექტურას „წარადგენს“ ჯერ კიდევ არატიტულოვანი ახალგაზრდა ქართველი არქიტექტორი. ჩემთვის ცნობილი გამძინვარებული პოლიანსკის საუბრის დეტალები ბატონ სტოლოვთან – ინფორმაცია მომაწოდეს ამ საუბრის დამსწრე ორივე მხარემ. ეს იყო საყვედურითა და მუქარით აღსასეს საუბარი, იმის მნიშვნებით, რომ საბჭოთა კავშირი, ამ ფორუმის ერთ-ერთი მთავარი დონორი, საერთოდ უარ იტყოდა ბიენალები მონაწილეობაზე. ეს კი საერთაშორისო სკანდალი იქნებოდა არაპირობითირებადი შედეგებით. მითხვეს, რომ სტოლოვი პოლიანსკის არც ერთ მოტივს არ დაეთანხმაონ. ხაზგასმით უთხრა, ჩევნ ვიწვევთ არა ქვეყანს, არამედ პერსონებსო, დავითაი ბიენალეს ორგზის ლაურეატია. აქვე მინდა აღვნიშნო, პოლიანსკის პოზიციას არც თუ კოტანი იზიარებდნენ, როგორც მოსკოვში, ასევე თბილისშიც. ამაზე პოლიანსკის სრულიად უტაქტო მოტივი მოუშველებია. მოვიყანა სიტყვა სიტყვით, როგორც მე გადმომოქავს: „Я недавно был в Грузии, товарищи в ЦК мне сказали, что Давитая далеко не лучший архитектор Грузии“. გამოფენა შედგა. იგი თავად პრეზიდენტმა სტოლოვმა გახსნა. აი, ამონარიდ მისი გამოსვლიდან: „თქვენ დიდი სიხარული მოგვგვარეთ. თქვენი სუუთა არქიტექტურა, რომელიც ჰყავს ლამაზანკარა მუსიკას, ყველა ჩვენთაგანს დიდი სიამოენებას ჰყვრის. ბრწყინვალე ბუნება, ბრწყინვალე ხალხი, ბრწყინვალე არქიტექტურა“. საბედნიეროდ, პოლიანსკივით არ ფიქრობდა მთელი საბჭოთა არქიტექტურული ოფიციოზი. სხვათა შორის სწორედ ბატონი სტოლოვის ეს ფრაზაა შენიერთ-ერთი წიგნის დასახელება, სადაც ქართველი და უცხოელი კოლეგების სტატიებია თავმოყრილი ჩემს შემოქმედებაზე.

გამოფენის გახსნას დასწრენ და სიტყვით გამოვიდენ ბატონი იური პლატონოვი, სსრკ-ის მეცნიერებათა აკადემიის მთავარი არქიტექტორი, რომელმაც სულ მალე შეცვალა პოლიანსკი სსრკ-ის არქიტექტორთა კავშირის თავმჯდომარის პოსტზე გულწრფელი იყო გამოჩენილი თეორეტიკოსი, ფილოსოფიის დოკტორი ვიაჩესლავ გლაზიჩევია: „დიდი წარმატება ხვდა ვახტანგ დავითაიასა გამოფენას, „ინტერარქ-87“-ზე, შედარებით მცირეს, მაგრამ სრულიად სანინალდეგოს საბჭოთა არქიტექტურაზე გავრცელებული სტერეოტიპული შეხედულების, როგორც სახიერების მოკლებულ მანქანაზე“ – მიაქციეთ ყურადღება პოლო სტრიქონს. საქეპარი სიტყვები არ დამურეს, ბატონმა ევგენი როზანოვმა, სსრკ-ის ქალაქეგეგმარების და არქიტექტურის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარემ, დახვენილმა არქიტექტორმა, ვიტაუტას ჩეკანასუკასმა, ლიტველმა სურომიძევარმა, ლენინური პრემიის ლაურეატმა, უან პიერ ვაგომ, მან გაიხსნა 1958 წელს სადაც ლომო პროექტის გამარჯვება, ბერნარდ ზერფუსმა, საფრანგეთის ნატიფი ხელოვნების აკადემიერსმა, პარიზში, იუნესკოს შენობის ავტორმა, სხვებმა. გამოფენის გახსნას პოლიანსკი არ დასწრებია, მითხვეს, მან მეორე დღეს, ადრე, სავტორო გამოსვლის დაწყებამდე, გულდასმით დაათვალიერა გამოფენას. პატონმა ბერნარდ ზერფუსმა აღნიშნა: „ამ გამოფენის ნახვის შემდეგ მიჩნდება სურვილი ვიზიონ საქართველო“. ბორისი მოვახდო მითხვაოს. ამ

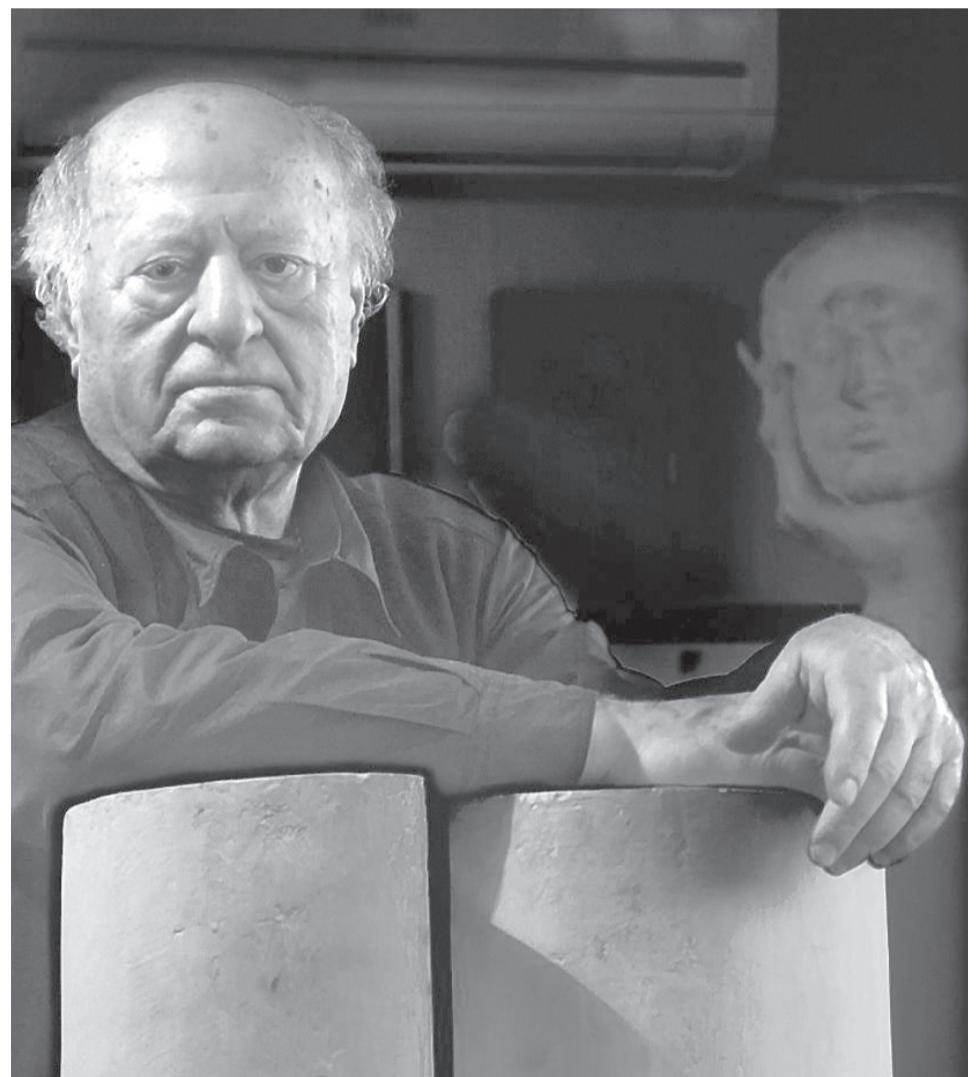
გამოფენის შესახებ სიტყვა გამიგრძელდა
მაგრამ საჭიროა დღევანდელთა ახალგაზრ-
დობამ იცოდეს იმ სირთულეებზე და წი-
ნააღმდეგობებზე, რომლებიც მათ მამებსა-
და ბაბუებს ხვდებოდათ პროფესიულ გზაზე.

მეამაყება, არქიტექტურის საერთაშო-
რისო აკადემიის ჯერ პროფესიონად (1989
წ.), ხოლო 1994 წელს აკადემიკოსად არჩევა-
ჩემს (ცხოვრებაში მოულოდნელობა (კარგიც-
ცუდიც) ბევრჯერ ყოფილა, მაგრამ საერ-
თაშორისო აკადემიის აკადემიკოსად არჩე-
ვა მსოფლიო არქიტექტურული მეტრების
კოპორტაში მიღება, ეს მოულოდნელობაზე
მეტი იყო. არჩევის შესახებ ერთი თვის შემ-
დეგ გავიგებ. ბატონი გიორგი სტოილური
მატყობინებდა, რომ პარიზში შეიკრიბა აკა-
დემიის საბჭო, ჩამოთვლილი იყო მონანი-
ლები, ოცამდე მსოფლიოს გამოჩენილი
არქიტექტორი. ცნობა ლაკონიური იყო: „თქ-
ვენ არჩეული ხართ არქიტექტურის საერ-
თაშორისო აკადემიის ნევრად. გილოცავთ
გიორგი სტოილური, პრეზიდენტი“. ეს იყო
და ეს. ბუნებრივია ძალიან მაინტერესული
არჩევის დეტალები. ერთი წლის შემდეგ
მადრიდში, არქიტექტურის საერთაშორი-
სო კავშირის კონგრესზე შევხვდი ბატონ

ჩემი საავტორო გამოსვლების (ლექციები) თემა იყო ქართული სულიერი და მატერიალური კულტურის „ჩვენება“ და ამის ფონზე ჩემი და ჩემი თანაავტორების პროექტებსა და რებილიტაციებს – ახალი ქართული რეგიონალიზმის ძიების პრინციპების ჩვენება.

მრავალი კოლეგა მცხოვდა ფირის გადაწერას, შეკითხვებიც ბევრი იყო. ამ კონტექსტში დიდად ვაფასებ ჩემი მეგობრის, გიგა ბათიაშვილის შეფასებას. „...თუ კი საძმე ვიყავი ვახტანგის ნაკვალევზე, ყველგან ღირსეულად იყო ნარდგენილი ქართული კულტურა და არქიტექტურა, რადგან ამ-დაგვარად ვახტანგმა მიტანა იქ“.

1989 და 1991 წლებში მინვეული ვიყავი
აშშ-ში ბოლის სახელმწიფო უნივერსიტე-
ტის, არქიტექტურის და ქალაქეგმარების
ფაკულტეტზე, „მონვეულ პროფესორის“
სტატუსით. ეს მინვევები არ იყო სახელ-
მწიფოთა შორისი პროგრამით, არამედ
უშუალოდ უნივერსიტეტის ინიციატივით,
მათი სრული დაფინანსებით. ჩემი უნივერ-
სიტეტში, ასევე შტატებში მოღვაწეობაზე

გიორგის, მოვახსენე გუშრფელი მადლობა
მან მითხრა. „ძეირდფასო ვატანგ, მადლობა
მე არ მეკუთვნის, მადლობა უნდა უთხრათ
ბატონ ფელიქს კანდელას, თქვენ მის მიერ
იყავით ნომინირებული, რასაც თან ახლდა
ძალიან საინტერესო დასაბუთება. როგორ
გვინიათ, კანდელას მოსაზრებას ვიწმე ნი-
ნააღმდეგობას გაუწევდა? ერთხმად გახვე
დი“. ჩემთვის ისიც საამაყო იყო, რომ ექვს
ახალ აკადემიკოსთა შორის იყვნენ უკვე
მსოფლიო სახელის მქონე: კიშრ კუროკავი
(იაპონია), ცეზარ პელი (აშშ), თეოდარე გონ-
სალეს დე ლეონი (მექსიკა), გიუნტერ ბენიში
(გერმანია), ჯაი რატან ბალა (ინდოეთი).
მუამაყიბა, რომ იმითო არ ააგურებული იყ

დეტალურად მაქვს მოთხრობილი წიგნში „ამერიკული დღიური“ (2007 წ.).

მოკლედ კი ვიტყვი, ამაყი ციყავი, რო-
დესაც სახელმწიფო საატესტატო კომი-
სიისათვის მომზადებულ, ფაკულტეტის
4-5-წლიანი მოღვაწეობის ყოვლისმომცველ
გამოფენაზე, ნომინაციაში „არქიტექტურუ-
ლი პროექტირება“ გამოფენილი იყო ჩემი
ჯგუფის საკურსო პროექტები, როგორც
„კონცენტრი“.

„სკოლის სახე“.
აღბარა, სტუდენტები უფრო იპიქტური
შეგვასებლები არიან. მოვიყვან რამდენიმე
ამონარიცს მათი „გამოსამშეიდობელი ბა-
ნაკოდებენ“.

რათე გრძნობა დამეუფლა, თითქოს
ვახტანგის ჯადოსნური ხალიჩით გადამა-
ფრინეს მანსიდან უცნობ და შორეულ სამ-
ყაროში. მე, თქვენი ნამუშევრების ხილვი-
თაც, დავკმაყოფილდებოდი, მაგრამ მომწერა
საშუალება გაუცნობოდი მრავალ შესანიშნავ
არქიტექტორს, რომელთა შესახებ, მანამდე,
არაფერი მსმენია. მე ბედნიერი ვარ იმით,
რომ მოვისმინე მთელი კურსი“. ხელმოწერა
გაურკვეველია.

„მე ვერც კი წარმოვიდგენდი, თუ როგორ ჰყვანან საქართველოს და იტალიის მთის, ქალაქის ეროვნანის, თქვენი ლეძ-

ციებით თანამედროვე არქიტექტორ-კონტექსტუალისტებზე შესანიშნავია. ძალიან მინდა ვნახონ ნატურაში თქვენი მონუმენტები. ისინი საინტერესო და სულ სხვანარები არიან. პროფესიონალ დავითათა, თქვენ შემოიტანეთ გრძნობა პროექტები და შემზღვება კლასში, რაც ადრე არ განმიცდია”. ჯიმ ისტმანი.

„თქვენი ლექციები ძალიან სასარგებლო
იყოთ, მათი მიზანი იყო სტუდენტებისათვის
ნაკლებად ცნობილი არქიტექტორების,
მასაცემების გაცნობა, რადგანაც, როგორც
წესი, სტუდენტებს გვთავაზობენ იმ არქი-
ტექტორებს, რომლებიც ხშირად იბეჭდებიან
უურნალებში“. კრეგ მაკორმიკი.

მსგავსი კეთილღანწყობილი წერილები 14 იყო. მადლობა მათ. ტყუილად არ მიშრომა.

— დღეს როგორ გესახება „კოტექსტი“ და „რეგიონალური არქიტექტურული ტენდენციები?“ ვალინდება თუ არა ისინი დღევანდელ ქართულ არქიტექტურაში?

- ვინც მეტნაკლებად იცნობს დღე-
ვანდელ ქართულ არქიტექტურას, რაიმე
საერთო ეროვნულ პრინციპებზე ლაპარა-
კი ზედმეტია. საქართველო ერთადერთია
პოსტსაბჭოთა ქვეყნებს შორის, რომელსაც
არ გააჩნია არქიტექტურისა და მშენებლო-
ბის წარმართველად სახელმწიფო ორგანო,
რომელიც ზრუნვს არქიტექტურაზე, რო-

გორც ეროვნულ იდეოლოგიაზე და ერის
მატერიალურ და სულიერ კულტურაზე.
დღეს ქართული არქიტექტურა საბალახოდ
მიშვებული ძროხასავით „თავისუფალია“.
ამიტომაბა ის ასე „ქრელი“, უპირატესად
მეორადი, რომ არაფერი ვთქვათ ანალო-
გებზე.

ମେ ଶାକମାନ୍ଦ ଗାନ୍ଧେବିର୍ବେଦ୍ଧଲୀ ପ୍ରିୟାଵି ତରଣ-
ଜ୍ୟୋତିଷ୍ମାଲୀ ତରେଶୀଳ ପୁରୁଷାଦ୍ୱୟବୀତ, ମତୋଵଦନ୍ତେବ
ସତ୍ୟତିତ୍ତିକ୍ଷେପିଲେ ଏବଂ ନିନ୍ଦିତ୍ୱରୀପିଲେ, ରାତ୍ରି ଉମତାଵର୍ଜ-
ନୀର ଏବଂ ରାତ୍ରି ମେହିଳାଯୁବା, ପ୍ରିୟାଵି ରାମଦ୍ୟନିମେ
ସମ୍ପ୍ରେତୁଳ୍ୟର ଗାମନ୍ତ୍ରେମିଲେ ତୈରିଶନ୍କାଲ୍ୟର
ମନ୍ଦାନିଲ୍ୟ. ମନ୍ଦାନାନ୍ଦନିଲ୍ୟ ଏବଂ ମହାର୍ଣ୍ଣ ଗାନ୍ଧି-
ଲ୍ୟବୀତ ଏତୁପିଲ୍ୟର ପ୍ରିୟ ସାକ୍ଷରତା ତୈରିନିମ୍ନି,
ପିଲ୍ୟର ଲ୍ୟାଙ୍କୁଲେ.

ვარ აგტორი 15 წიგნის და 200-მდე სტატიის არქიტექტურის თანამედროვე პრობლემებზე და საზოგადოებრივ ცხოვრებაზე. ეს სტატიები თავმოყრილია წიგნებში „არქიტექტურა, ოცნება და სინამდვილე“ (სამი წიგნი). გამოსაცემად მზადაა IV და V წიგნები, რომლებიც მოიცავენ 2016-2023 წლების პუბლიკაციებს.

რაც შეეხება „სპეციალურ გამოცემებს“...
მეამაყება, რომ არქიტექტურის საერთაშორისო აკადემიის რუსულ-ინგლისური კრეპული „არქიტექტურა და საზოგადოება“, „Architecture and Society“ (№6, 1987 წ.), რომელიც მთლიანად მიეძღვნა არქიტექტურულ კონტექსტს, პრობლემა განხილულია ხუთი არქიტექტორის შემოქმედების შაგალითზე: ვრცლადაა წარმოდგენილი ბოგდან ბოგდანოვჩის (იუგოსლავია), ვახტანგ დავითაიას (საქართველო), იუსტუს დავითინდენის (შვეიცარია), რიჩარდ ინგლანდის (მალტა) და იმრე მაკოვეცის (უნგრეთი) პროექტები და რელიზაციები, ინტერვიუები.

1990 წელს მოსკოვში გამოვიდა ცნობილი მეცნიერის, აკადემიკოს ალექსანდრე რიაბუშინის წიგნი „არქიტექტურული შემოქმედების ახალი პორტფოლიო 1970-1980 წლები“, ექვსი საბჭოთა და ექვსი უცხოული არქიტექტორის შემოქმედების საფუძველზე. საბჭოთა არქიტექტურას წარმოადგენდნენ სსრკ-ის „სახალხო არქიტექტორები“: მიხეილ პოსოხინი, ევგენი როზანოვი, ალექსანდრე როჩეგოვი, მიქაელ ჰესენბოვი, ფელიქს ნოვიკოვი და მათი უმცროსა კოლეგა ვახტანგ დავითაძა. უცხოულებიდან იყვნენ რიკარდო ბოფილი (საფრანგეთი), მაკელ გრეივზი და ფილიპ ჯონსონი (აშშ), კაშტი კუროვავა (რაპონია) და სერ ჯერმის სტერლინგი (ინგლისი), სერ ნორმან ფოსტერი (ინგლისი). არქიტექტურაში ოდნავ გაცნობიერებული ადამიანისთვის ეს სახელები ისეთივე ცნობადია, როგორც ფეხბურთში პელე, მარადონა, კერი ბერები.

გარიბია და სხვები.
2011 წელს, პრაღის ტექნიკური უნივერსიტეტის არქიტექტურის ფაკულტეტშიმა გამოსცა უნიკალური სასწავლო მონოგრაფია „არქიტექტურა, პროექტები, რეალიზაციები“.

ავტომობილი, პროფესიონალური თოლდრის შეკრიპტის სხვ სელმძღვანელობით, XX საუკუნის 19 არქიტექტორის და „ბაუჟუზის“ მაგალითზე განიხილავთ XX საუკუნის არქიტექტურის ტენდენციებს. ავტომობილი ამტკიცებდნენ: XX საუკუნის სტილი „მოდერნი“ არ არის ერთგვაროვანი მსგავსად ადრინდელი სტილებისა, არამედ მრავალსახაა – განსხვავებულია ერთიანობაა. ალბათ ამან განაპირობა განსხვავებული ხედვის ისტატია შერჩევა, XX საუკუნის კორიფეულის გვერდით, შედარებით „ახალგაზრდა“ არქიტექტორების: ალდო როსის, მარიო ბოტას, იმრე მაკოვეცის, ქრისტიან დე პორტიზამპარკის, პეტერ ზუმტორის, პერ-ცოგი და დე მეურონის, რიკარდო ბოფილის, უვეგონი ასის და ვახტანგ დავითაიას შეყვანა. ამ წიგნში წარმოდგენილი ვარ სტატიით – „ტრადიცია, კონტექსტი, კომუნიკაბელურობა“ და 37 ილუსტრაციით.

უზომოდ ამაყი ვარ, რომ XX საუკუნის არქიტექტურის მამების, ურნენც ლოიდ რაიტის, ჰენრი ლუის სალივენის, ადოლფ ლოოსის, პიტერ ბერენსის, ბრუნო ტაუტის, ვალტერ გროპიუსის, ლე კორბუზიეს, ლუდვიგ მის ვან დერ როეს, ერის მენდელსონის, ოსკარ შლემერის, ზემოთჩამოთვლილ თანამედროვე არქიტექტორების კონკრეტისა და ლინეარისტის შემთხვევაში „სურათურის“ საყვარლებისთვის საჩუქრების ბიუჯეტი დან ყიდვაზე და პირადი სიამოწერებისათვის ვოაუგები საზღვარგარეთ, როდესაც აშკარა ეპოქასურ დანაშაული - ქუთაისის მემორიალი აფეთქება, რომელსაც დედა-შვილ სიცოცხლე შეენირა. დანაშაული სამუდა პატიმრობის რანგისა.

და მანიც ჩემი სიამაყის განსაკუთრებული ფაქტი იყო ის, რომ 1992 წელს მე მინვეული ვიყავი ქ. ნარას საერთაშორისო არქიტექტურულ სიმპოზიუმზე, 18 უცხოელ და 12 იაპონელ არქიტექტორთა პერსონალური გამოფენით და სავტორო გამოსვლით. უცხოელებს შორის რვა პრიცეპერის პრემიის - „არქიტექტურული ნობელის“ დაურეატი იყო. გამოიცა ამ სიმპოზიუმის „დღიური“ სამ ტომად. მონანილეთა გამოფენა სრულად გადაეცა ნარას თანამედროვე არქიტექტურის მუზეუმში.

ბელი და მგრძნობიარე წარმოჩენისათვის. არ შევცდები თუ ვიტყვი, რომ ამ სიმპოზიუმის აღმოჩენას საქართველო და ვახტანგ დავითაშვილი დაიდი მაღლობა ბატონ შარპს ასეთი შეფასებისათვის.

ტრიენალეს მონაწილეთა რანგიდან გამომდინარე, ამ სიმპოზიუმს ექსტრაორდინალური შეიძლება ვუწოდოთ. „ისტორიას არ ახსოვს ერთ ჭრექვეშ ამდენი ექსტრაკლასის არქიტექტორის თავმოყრა“, აღნიშნავთ ერთ-ერთმა ავტორიტეტულმა იაპონურმა გაზეთმა. ჟურნალისტებმა სიმპოზიუმი „ოცდაათი გრანადის ფორუმად“ მონათლეს. 18 უცხოელს შორის, „დემოკრატიული სამყაროდან“ მხოლოდ მე და უნგრელი იმრე მაკოვეცი ვიყავით.

გამოსვლა მომიხდა, დიდი, სამეულის - პრიცეპერის პრემიის ლაურეატების, არა-ტა ისოზაკთან, ჰანს ჰოლანდთან და სერ რიჩარდ როჯერსთან ერთად. ნარას სიმპოზიუმი დეტალურად მაქვს აღნერილი ჩემს წიგნში „იაპონური დღიური“.

- რისი გშურს?
- „გშურს“ ცუდი სიტყვაა, არ მიყვარს. „შური“ ადამიანური ნაკლია. აზრი გასაგებია. არ „მშურს“ სიმდიდრე (მატერიალური). სიმდიდრეს პატივს ვცემ, თუ კი ის ქვეყნის კეთილდღეობას ხმარდება. მიმართია ფულის შოვნაზე გაცილებათ დიდი ნიჭია ფულის გონივრული ხარჯვა. ამ მრჩოვ ქართულ რეალობაში უნიკალურია ბატონი ბიძინა ივანიშვილი თავისი საქმეებით. არ მაღლაპარაკებს მასალან რამი საძმიანო აუნიშვნობის და მათი რეალურობის ადამიანის და თავი რეალურობის განისაზღვრებენ ჯარისკაცობის ნშნით, მათ თა, გამოჩენილ ხელოვანთა და კულტურულ მოღვაწეთა პანთეონია, რომლებიც მა გახსხვავებულობით არიან მნიშვნელოვანი მათი სამუდამო სამყოფელის ტიპიზაცია. არა თუ დაფასება, არამედ შეურაცყოფა პანთეონები მთელ მსოფლიოში კულტურულ ძეგლებია. მივგართავ ბატონ კახი კალაძე შეაჩეროს ეს პროცესი, სანამ თეთრი ღლები საგარეჯოს საზღვრომოწვერის

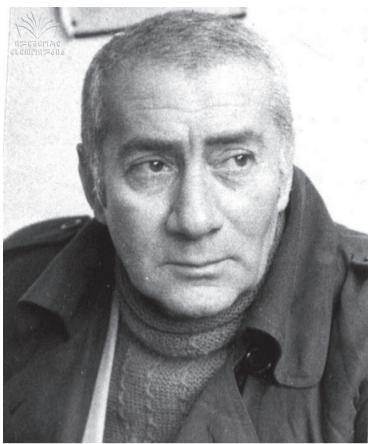
– ცნობილია შენი მცდელობები დავით
ალმაშენებლის ძეგლის ძველ საუფლოში გად-
მოტანაზე, ასევე არა ერთი პუბლიკაცია მახა-
ლებელთა შემთხვევაში დაუკავშირდა.

δ	ο	ρ	ω	δ	ω	ρ	ο	δ
ο								ο
ρ		ρ	ω	δ	ω	ρ		ρ
ω		ω				ω		ω
δ		δ				δ		δ
ω		ω				ω		ω
ρ		ρ	ω	δ	ω	ρ		ρ
ο								ο
δ	ο	ρ	ω	δ	ω	ρ	ο	δ

კულტურული მემკვიდრეობის

გალაკტიონის „აირევი ივერია“ ძალიან
უცნაური, მიზანიდეველი და საინტერესო
ჩანდა გაურკვეველი ღირებულების პოეტუ-
რი შინაარსით და რაღაც მომენტში დრო-
შიანი აშორდაც რაიხსტაგის ასოციაციას
აღმიძრავდა, მაგრამ ვეზდებოდი რომ ჭეშ-
მარიტებას უფრო მაშორებდა. მაშინ თოი-
ძეში ვესავლობდი მერაბ სიდამონ-ერისთა-
ვის ჯგუფში, ქვაზე მხატვრული მჭრელის
სპეციალობით. მოგვიანებით ჩავირიცხე
კულტურის ინსტიტუტის ლიტერატურული
დაოსტატების ფაკულტეტზე და ნამდვი-
ლად გამიმართლა, რომ ჩვენი სახელოსნოს
ხელმძღვანელად მოწიეტ ვახტანგ ჯავა-
ხაძე. პალინდრომიც, პირველად, ბატონშა
ვახტანგში გაგვაცნო სტუდენტებს.

ՀԱՅՈՒԹ ԽՐԱԿԱԿՈՎ

თემურ შავლაძე

მოხსელოს ხედი

გულდანცვეტა ფიქრს ლილს ასწყვეტს,
ვისთვის როგორს, ვისთვის რარიგს;
მდუმარება ჩიტებს ძერნავს
იჭვ(ნ)ით მოჩორკნილი ჭადრით...

რამდენ-ვინმეს შეგხვდი ვინმედ,
შემთხვევით თუ ბედის-ნებით.
ქარს ვერკინე შემლილინებს
მერცხლებით მზღვულ ჯებირებით...

და ვხალისობ, ბავშვები რომ
ხალისობენ იასმინით.
კვართად-მნიმბობ მთვარეს ვხიზნობ
ვარდის მსწორ-მფერ „მზიან ლამით...“

თუმცა უკვე შორიდან ჩანს,
რაც იყო და აღარ არის.
ლურჯ ცას უკრეფს მდოგვის მარცვალს
ქაცვი — ობლად ნაზდაპრალი...

და აღარ ლირს გულდანცვეტა,
მზგაობარი ვინმებს გამო.
დავალ მთვარის მდუმარებად
და მონასტრის გვრიტზე ვგალობ...

ცხოვრის

ცხოვრება ცხარე ცრემლია,
გზებით მზიგზაგი ფიქრებით!

მოსეს ზამბახზე სწერია —
ეკლით იცანი მზიერი...

ის, რაც ყოფილა, ქარია!
რაც არის, ისაც — ნიავი!
ვინც არ შობილა — გზაშია,
არა-კით სიზმრის მკინძავი...

უამთ-გაყოლებად ხიდი ჩანს,
ვაშლიც დგას, ეჭვის-თელათი:
ამაოება — ნისლია,
თვალ(თ)სიამეთი გელათით...

სიმარტი ნისლითი

„იყო და არა...,“ დამთავრდა,
ისმის ჩხავილა ყვავის.
მიმოამთქარა ზამთარმა
ირმის ძახილი მზრავი...

გვიმრის ნაქარგი ჯვალოთი
გამოიზამთრა ზამბახმაც.
ჩხივის მჩახჩახი გალობის
ხმა ხმობილს გადააკვამლდა...

და კვლავ ატირდა ატამი
ჩვეულებრივი ყლორტით.
სადაც მთვარისდარ-წამნამით
რჩეულ წლებს ითვლის ჭოტი...

თბილისის ჯრობები

ადრე თუ გვიან, გვიან თუ ადრე,
ჟამი ეწვევათ თბილისის ჭადრებს.
მზარებთ თუ მყივანთ, მზივანთ თუ მთვარებთ,
ხმა მიერნევათ სინდისის ზარებს...

და მერე ნაცნობ ფანჯრებთან წყნარად
ისევ შრიალებს ჭადარი - ძველი.
სახელ(თ)მზეანობ სანთელნავანარს,
ნინველნიავებს ნაკანრი ცრემლი...

ზორისამ

ჰყავავის ზედაზნის ზღმარტლი,
მტრედი ისვენებს ჯვარზე.
მტკვარი ქედანის ქადოლს
შეიხმიერებს მხარზე...

ნუ მიენდობი ცრუ-კაცს,
ნუ დაეყრდნობი ყრუ-ჭორს;

ბუ მხნიერობი ცურტავს,
შურთხთა მხედრობით სტუმრობს...

მხოლოდ ოფოფი მყოფობს
გვირგვინს მგოსანის სკიპტრით.
როგორც ხოხობი ობოლ
ფიქრს — იორდანის ნისლით...

და ჰყივის მთვარე ბეთლემს,
როგორც მამალი-მწყრალი;
და ცით მცრიალებ ცრემლზე,
მგოლგოთარ რამლს ჰყრის მტკვარი...

ურის თაიგური

დაივინებ წყენა, ცად აპხედე ღრუბელს,
შაშვი იხმე შველად მთვლემარ-იისთვალით;
ქარი იქედნება და დაექებს ბუ-ბრძენს,
დარდის ბინდებს (ჰრეკლავს ბეთანიის ჯვარი...

ხარხარებს ხოხობი შემფარვები ფრთებით,
უანგით იუნულება წრფელი-ბრონეული.
კანკალებს კოკობი ზედაზნით მშვენი,
გზად მიინინკლება ძეძვის-ძონეული...

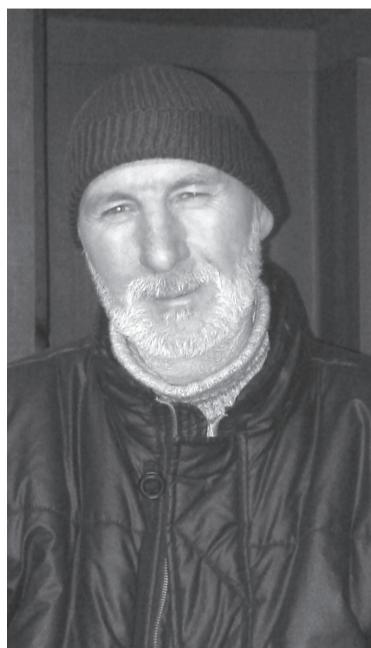
და ნუ იწყენ მწყენარს, მოუსმინე სიოს,
აიფერთხე ლხენად სევდისა საკორწყული;
თავთუხისმდერ მწყერად დრო ურწიე სიონს,
დაიფინე თმენად ეკლის თაიგური...

ურამთის ურამთარენო

უუამობა სუფევს „ამ სოფელსა ზედა,“
ბულბულს მდურვი ჩხივი ჩირად ჰყინდავს ჰანგებს.
უდამობა ღრუბელს ჩამოსწვეთდა ცრემლად,
უგუნური წილს-ჰყრის იაკინთარ(თ)-კვართზე...

შენ იგლოვე ბერთა, იკორთა და ხანძთა,
ნაქცეული ჯვარი, გაცეცული მრევლი.
ბედის ლოდებს კვესავს მიმოფანტულს ბანა, —
შატერდული-შაშვით და ბრძნეული-ძერით...

დაითმინე წყენა, განიშორე შური,
მალლით-უმაღლესი ყოველივეს ხედავს.
თვალის მზიერებად მზარდ ბრონეულით
მადლი-უამესი ცას შეპხივლებს მცხეთა...

ზურა ლობზანიძე

ხომ არავის სჭირდები!..
სიყვარულით?..
კარგი რა...
თავს ზნეობის კირთებით
ნუ დასჯი და განირავ...
დროსთან ჭიდილს შეეშვი...
(დაივინე საერთოდ!..)
ნუთისოფლის ჩქერებში
ჯობს ილაღო, გაერთო...

ყველგან მხედი
ჩვენი ბედი,

რას გვიქადის,
რა უნდა?..
მის მაგივრად
გვედგეს გვერდით,
გვიდგას ბოლო
რაუნდად?..
კვლავ ვმარცხდებით,
კაცთა მოდგმა
კიდევ ერთხელ
გახუნდა?!.
ჩამოინგრა
ბროლის კოშკი...
თავს გვეყრება
ქვა-გუნდად!?.

შემოდგომა, შემოდგომა —
გულს უხარის მზეზე დგომა...
დროის ჭვრეტა, დროის ხმობა...
ბოროტების, შურის გმობა...
გაღმიერება, წყენის თმობა...
შემოდგომა — ზემოთ დგომა...

აღარც რნმენა და აღარც სიხარული,
სიცარიელე, უნიშნო ტყივილი...
მოლიპულ ყინულზე ბრბდ სიარული...
უმისამართო, უსახო ჩივილი...
მივალ... ვის ვნახავ ასე ბრმად მავალი
(ან აქ რა მინდოდა ესეც არ ვიცი)...
მე თვით ეს უცხო თავგადასავალი,
ეს ფორმა (ეს ხორცი) თვითონ ჩავიცვი?!

ყველა ჩემი ცდა დამთავრდა მარცხით...
ყველა სურვილი დამრჩა სურვილად...
ნისლები ხოჩილავს მარჯვენი თუ მარცხივი...

ზეცაც ღრუბლებით გადაბურვილა...
ასე ჩემი თავში გამოკეტილი...
სულგანაბული, სუნთქვაშეკრული...
თითქოს დამისვეს ზერტილი —
საგზაო რუკით — იყავ ბედურული!..

ავიდებ ხელში კალამს
და იქვე ფრთხილიდ დავდებ...
გონი რაღაცას მაღაცს...
არ მიმხელს გულის ნადებს...
ისე კი აზრი არ აქვს
უგულოდ ნაფიქრ-ნათქვამს...
როგორც უმაღურ ამაგს
დრო წალეკავს და დანთქავს...

არსად გზა,
არსად თავშესაფარი,
აღარც სურვილი
სიცოცხლით ტცპობის...
ცრუ იმედებით სავსე ზღაპარი
გაუფერულდა,
მოედო ობი...
დავალ ეული, მიუსაფარი,
არც მაქებარი,
არც ვინმეს მგმობი...

აღსარება — აბა რა არის
კაცის ფიქრები გაუფილტრავი...
აქაფებული, მღვრიე ზღვა არის,
სადაც ტორტმანობს სინდისის ნავი...
ელის ქარიშხლის, ავღრის ჩადგომას
და ნათლის ხილვას კუპრის იმ ცაზე?..
რას ელოდება, — იქნებ აღდგომას...
მეორედ მოსვლას უფლის მინაზე?!

ჩაკლინ სირაპე

პრეზიდენტის ანგაზლები

დალილა ბედიანიძის ლექსის კრებული – „გზადაგზა“,
საიუგილო პრეზიდენტი, „მარათი“, 2023

დალილა ბედიანიძის ლექსის კრებული – „გზადაგზა“ იმ უცნაური, პარადოქსალური ეგზისტენციალური ველის ამსახული სიტყვაა, რომელიდანაც ამიერითხება ყოველდღიურობის კონტენტულ ამბებში ასახული პოეტის ეგზისტენციის ანაპექტები (სხვათაშორის, კარლ იასპერსი ფილოსოფიას განმარტებულა, როგორც გზაზე დგომას, ან „ყოფნა გზად“, როგორც ბედი ადგინანისა, რომელიც დროში არსებობს).

მასში ერთი, კონტრეტული ქალის – დალილა ბედიანიძის ცხოვრისის დღეებისა გადმოცემული, მისი ბედი, გამორჩეულად კი ეს მისი ინდივიდუალური, უაღრესად ტრაგიული განცდის ასახვაა, რომელიც მისი სამყაროს იმ ერთგვარ „საყრდენ წერტილად“ იქცა, რომელზედაც არქიმედმა იოცნება: – „მომეცით საყრდენი წერტილი და დედამინას აგამოძრევებ“.

დალილა ბედიანიძის პოეზიაში აისახა 60-70-80-იან წლების საქართველო საჭიროა კავშირის ერთ-ერთი რესუბლიკა, რომელიც, ერთი შეხედვით, ისტორიიდან გავიდა და მინც იმდრონდელ საქართველოში იგრძნობიდა ერთგვარი ნაზავი იმდრონდელი ევროპული აზრითხებისა – ამ ეპოქის სუნთქვის ნამცვრევისა, რომელიც, სავარაუდო, რენის ფარდის მიღმა საზღვარგარეთიდან შემოტანილ მუსიკალურ ნანარმოებებს, ფილმებს, თუ წიგნებს თან „გამოჰყევა“.

სიტყვა „ეგზისტენციალიზმი“ უფრო თვითნებური და პირბითი აღნიშვნაა იმისა, რაც ქართული საზოგადოებამ თითქოსდა თავისი უნებურად „შეიგრძნო“ – იმ ნაკალამყოფის მნიშვნელობა, რაც ს. კირკევორმა კლასიკურ გრძმანულ იდეალიზმათ კამათში ეგზისტენციალური ფილოსოფიის განმასაზღვრელ ნიშნულად მიჩნია – ამ „Terra incognita“-ს ასეთ დეფინიცია გაუჟეთა დანიელმა ფილოსოფიამ, „აპსტრაქტული აზროვნების უდანორდან გამოერინა ფილოსოფიას“ (შესაბამისად, პოეზიას, საზოგადო ხელოვნებას) და ცხოვრების კონკრეტული ამბის შინაარსში გადატანა და მოეძია ადგინანის საზრისი, ადამიანის არსება.

იმდრონდელი საქართველოს ამ პარადოქსულ ატმოსფეროში იკითხებოდა ის ეგზისტენციალური ველი, რომელიც ა. კამიუს სიტყვებით შეიძლება აიხსნას: აბსურდს მხოლოდ მაშინ ეძღვა აზრი, თუ მასზე უარს აცახებენ. აბსურდი იყო საბჭოთა კავშირის ტოტალიტარული სისტემა, რომელიც ცდილობდა თითოეული ქართველის სულიერობის პასურდით „მოკვდინებას“. ქართველთა მისაგან დისტანციერება კი დაცინვითა და ხარაბრით ამ ასურობის „გაუჟებებას“ მოასახვებდა.

მერყე მხრივ, ამ დროების მეორე, ნამყვანი მიმდინარეობა იყო პატრიოტიზმი – ზოგი კრიტიკოსი მას იდეოლოგიასაც კი უნდოებს, თუმცა ეს იყო განაგენურების, უფსკრულზე მდგარი ქართული საზოგადოების მიერ თეობებისათვის, თავისი იდენტობის, თვითმყოფადობის, გაერთიანების იდეის აღზევების მცდელობა, რამაც სასიცოცხლო ძალა შემატა მას.

ეს ორი, სრულიად მოურიგებული რამ, უჩვეული ეგზისტენციალიზმი და პატრიოტიზმი, მუშაობ თანხმიერად აქცევდა ქართული მოსახლეობას რაღაც ერთგვარ ფანტასტიკურ რეალობაში.

ეს ფანტასტიკურ რეალობა, ქართული ეგზისტენციალური ველის ანაპექტები, დალილა ბედიანიძის პოეზიაში ეპოქის ხმად, მისი სასიათად „ჩანაწერა“.

ამ ხელნერის მხოლოდ და მხოლოდ გამოსაკვეთად მე გავისები ერთნარი საზრისის მქონე რო ფრაზის განსხვავებულ ვარიაციება:

„ჩვენ ჩვენი ბალი დაშვება გვმართებს“ (ცოლტერი „კანდიდი“, გვ. 225).

ცოლტერის გაფრთხოებაში იკითხება, რომ ადგინანმა თავი უნდა მოიზღუდოს, თავისი შესაძლებლობის ფარგლებში უნდა იღვნინოს და ეს ბალია – იმ იდეოლოგური სამყაროს ხატ-სახე, რომელიც განმანათლებლობის გონიერის პრიმატულობიდან დაიბადა და რომელიც XVIII საუკუნის კოსმისური წერილი და პარმინია გამოსჭივის (აქ აუცლებლად უნდა აღინიშნოს, რომ ეგზისტენციალიზმი თავის დროზე დაიბადა, როგორც რეაქცია განმანათლებლობის ეპოქის რაციონალიზმა და გრძმანულ კლასიკურ ფილოსოფიაზე) და ისიც უდავოა, რომ ვოლტერის ბარ სულის ამაღლებულ, რომანტიკულ სიბორდობაზე:

ამ ორ მონაცემში და პატრიოტიზმი, მუშაობ თანხმიერად აქცევდა ქართული მოსახლეობას რაღაც ერთგვარ ფანტასტიკურ რეალობაში.

ამ არ მონაცემები ტრანსლაზე დაკვირვების ნიმუშად, პირბით, შეიძლება აკორიჩიოთ ტიციან ტაბინიძის ლექსი „მენერი“:

მე არ ვერ ლექსებს... ლექსი თვითონ მწერს,

ჩემი სიცოცხლე ამ ლექსის თან ახლავს.

ლექსი მე ვუნდოებ მოვარდილ მენერს,

რომ გაგიტანს და ცოლტერად დაგმარხავს.

ხოლო დალილა ბედიანიძის თითქოს იგრვე სათქმელს გვეუბნება უსათაურო ლექსის პირველ სტროფში:

მე საკუთარ თავს აღარ ვეკუთვნი,

ჩემში ლექსი ჩემზე ძლიერი,

როგორც იყო მეგუთნება.

გუთის ერთგული და გედნერი.

დალილა
ბედიანიძე

ინტერვიუტაციაც:

„ბულბული ცუდად გალობს“ (ჟ. კოეტო, „ჩანაწერები“).

დალილა ბედიანიძის ნოვატორობა იმაში გამოვლინდა, რომ მის სათქმელში: პოეზია მასზე უფრო ძლიერია [ფრანგული ანდაზის შესაბამისად „Soyez-vous plus fort, que nous!“]. ა. კამიუს მიერ ვოლტერის უფრო გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

მაგრამ ეპოქის, დროების, ეგზისტენციალური ველის ანაბეჭდის შესატყისად, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

მაგრამ ეპოქის, დროების, ეგზისტენციალური ველის ანაბეჭდის შესატყისად, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

მაგრამ ეპოქის, დროების, ეგზისტენციალური ველის ანაბეჭდის შესატყისად, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო უფრო ძლიერი გადმოტანილ (გავიმეორებ, „თითოეულმა საუთარი დაგალება უნდა აკეთოს“), „დამინტბულ“ ფრაზად „გადაკაეთებს“.

აზრის მიხედვით, დალილი ბედიანიძის პოეტის უფრო

► გაგრძელება. დასაცუსი “ლს”, №3-12

ეპთარ კვიტაიშვილი

ისიც ცნობილია, რომ „მონა ლიზა“
დამხატვება პირველი მოლაპარაკე რო-
ბოტი გააკეთა, აგრეთვე, კომპიუტერისა
და კიბერნეტიკისთვისაც მოამზადა მყარი
საფუძველი. ყველაზე მეტს კი საფრენი
აპარატის აგებაზე ფიქრობდა და კონს-
ტრუქციისათვის ფრინველთა აღნაგობას,
ცაში მათ მოძრაობას ითვალისწინებდა.
ლეონარდო არასოდეს დაქცვებულა, რომ
ადამიანი, ფრინველის დარად, ცაში იფრენ-
და; მისი მზერა მუდამ მალლა, უკიდეგანო
სივრცეებისაკენ იყო მიპყრობილი. ერთგან
იგი წერს, რომ მინაზე დაფრენილი ნამგა-
ლა ჩიტი, ფეხების სიმოკლის გამო, ცაში
აფრენსა ვეღარ ახერხებს, საამისა ბიძგი არ
ეძლევა. ეტყობა, ამიტომა, ზაფხულობით
ალიონიდან დაღამებამდე ცაში დასრიალე-
ბენ და ბუდე, მეტნილად, აგურის კედლის
ღრიფობში აქვთ, უსაფრთხო ნაპრალებში
უჩინარდებიან.

ლეონარდოზე დაწერილი ერთ-ერთი
საუკეთესო, ვეგბა მონოგრაფიდან, რომლის
ავტორი ჩარლზ ნიკოლია, უამრავ რამეს
გაიგებ. მისი სხვა ბიოგრაფიული წიგნები,
მაგალითად, რემბრანდ, არ მინახავს და
გული მწყდება. იმედია, თარგმნიან. ჩარლზ
ნიკოლი დაუფარავად, თუმცა ტაქტიანად
გვაწვდის ლეონარდოს ცხოვრების რამდენიმე
საჩითირო ეპიზოდსაც. დარჩენილია
უტყუარი ცნობები, რომ ამ უკენიალურეს
შემოქმედს (სასაცილოდ უდერს, როცა მას
„თვითნასწავლად“ იხსენიებენ) არც თუ
მოსაწონი ურთიერთობანი ჰქონდა ახალ-
გაზრდა ყმანცილებთან. ერთი მათგანი,
მეტსახელად „სალაი“ (ეშმაკი) დაემონაფა
კიდევაც, ხატვის სანაქებო ნიჭი გამოიჩინა,
შეკვეთებსაც იღებდა. ლეონარდოსთვის,
როგორც ერთი დაახლოებული ალქიმიკოსი
და პოეტი, იგი წვრილმანებს ყიდულობდა
და ჩამორჩებოდა ხოლმე. ფულის წუნკი აღ-
მოჩნდა. შემორჩენილია მისი სურათი, ძალზე
ღამაზი ბიჭია. უცაბედად დაუძლეურებულმა
ლეონარდომ (გამუდმებულმა, დაძაბულ-
მა მუშაობამ შეინირა, ავიცენას მსგავსად,
დღეში რამდენიმე საათი ეძინა) დიდძალი
ქონება დაუტოვა. მოძღვრის გარდაცვალების
მერე მდიდარ ქალზე დაქორწინებულა,
მაგრამ დიდხანს არ დასცალდა სიამტკი-
ლობა, მაღლე მომკვდარა. სხვებისაგან გან-
ცალკევებით, ლეონარდო მას გამორჩეული
სიყვარულით ეპყრობოდა. თვალს ხუჭავდა
მისეულ სიხარბეზე, ძევრ რამეს პატიობდა
და ჩანანერებიდან ჩანს, ლიმილიანი, როგორ
წუხდა ამ ბიჭის ონავრობაზე. სალაისთან
შეუთანხმებლად, ლეონარდოს ვერავინ შეხ-
ვდებოდა, რითაც, აღბათ, ეს ცულლუტი
გრარიანად სარგებლობდა.

ნიკოლის წიგნი ათას საფიქრალს აღდრაეს, მაგრამ მისი ყოველმხრივი შეფასება საკმაოდ ძნელია და ასეთ ტუკრთს ვერ შევტელაც. უშმრავი რამება მნიშვნელოვანი და ამოსანერი. ამაღლელებელი სისადავითაა ნაჩვენები ლეონარდოს ფაქიზი ურთიეროობა მშობელ დედასთან, კატერინასთან, ხაზგაუსმელი ყურადღება და ჭირისუფლობა, ასევე, მაღლიერება გზის გამკვალავი მასწავლებლის, ვეროპონსადმი, ვისი გავლენაც აშკარად ეტყობა ადრეულ შემოქმედებაში. მოსალოდნელი იყო, რომ ჩარლზ ნიკოლი, უშმრავლეს შემთხვევაში, ჯორჯე ვარაზის მონაპოვრებს დაეყრდნობოდა.

არაა დამალული, რომ ლეონარდო და
მიქელანჯელო ერთმანეთს ეკიშპებოდნენ.
ალწერილია შემთხვევები მათი დაპირისპი-
რებისა, მაგრამ დამნაშავედ უფრო მიქე-
ლანჯელო გამოიყურება თავისი ცნობილი
სიშმაგის გამო. ლეონარდო ბევრად დინ-
ჯი, თავშეკავებული იყო და დიდსულოვნად
იტანდა მისგან მიყენებულ უმიზეზო შეუ-
რაცხოფას, მწარე სიტყვებზე ელიმებოდა,
რასაც თანამთაროვანი შესწრაბან.

ଏହାକୁ ପାଇବାକୁମୁଖୀଙ୍କୁ ଯେତେ ଦେଖିଲୁଣ୍ଡିଲା ।
ଅର ମିନଦା, ଗ୍ରେନଡା ଆଜୁଆରି ମିମାସାକୁ, ରାମଦ
ହାରଲିଥ ନିକ୍ରମାଳା ମରନା ଲାଠିବା ଆଜୁବେଳେ, ମର୍ମ-
ଶ୍ଵେତପ୍ରକାଶ ଲାଗିଲୁ ଆଧାର୍ଗ୍ରେଦି ଲ୍ଲୁପିଲୁ କ୍ରେଟରାଲ୍‌ଲୋକି
ଗ୍ରେନାଲ୍‌ଗ୍ରେନାରି ଢଳାକରିବା ଆସିଥାଏବେ ଦିଲ୍‌ଲାମାଲ ଲା-
ମିଲ୍‌ଲୁ, ତେବେରଥି ନେଇ-ନେଇଲା ରାମ ଦର୍ଶନା ।
ଉଦ୍‌ବ୍ରତବ୍ୟୁଲୋକା, ଆସିବ ତ୍ରିପ୍ତାନ୍ତରେ ସତକ୍ଷେତ୍ର ରାମରେ

და არ მოიხსენიო პოლ ვალერის უღრმესი
ესსე — „ლეონარდო და ვინჩის მეთოდის

ნიგნილან - „რქანითებულ გვევანი“

შესავალი”, დიდი მთანმინდელების მეგკვი-დრემი, ენციკლოპედიური განსაკულტობისა და უძმდლავრების გონიერის მოღვაწეები, ბაჩანა ბრევეგაძე მისებური ძალმოსლებით რომ თარჯმნა.

თვით პოლ ვალერიც კი, მრავალსაუკუნოვანი ეგრობული ცივილიზაციისა და კულტურის სრულქმნილი ნაყოფი, უდიდესი პოეტი და შეუდარებელი ანალიტიკოსი, გაოგნებული, შემკრთალი, შიგადაშიგ უკანი იხევს ურთიულესი ამოცანის წინაშე, მაგრამ, თუ ვინმე და რაიმე ერთგვარ წარმოდგენას მაინც გვიყრის ამ ბოლომდე აუსხნელი ფენომენის გრანდიოზულობაზე, უპირველეს ყოვლისა, ისევ მისი ნააზრევია. ამდენად, ზოგადი შეხედულება რომ ვიქტორით, რა სიძნელესთან არის შეჭიდტული ესსეს ავტორი, ბაზანა ბრეგვაძის თარგმანის ერთი ნაწყვეტი მაინც უნდა ამოვინერო. დავაკირდეთ, რაოდნი მოკრძალება და თაყვანისცემა გამოხატული ლეონარდოს არნაზულ, ბუნებასთან წილადაა რიცხვით განმტობულ დანატოვართა მიმართ: „თუკი ჩვენ გვინდა, რომ ეს კაცი რითომე გამოიჩინდეს, უფრო მეტყად გაგვიჭირდება მისი გონების ქმნილებებისა და გზების წარმოდგენა. ბუნდოვანი აღტაცებით რომ არ შემოვიფარგლოთ, ჩვენი იძულებული ვიქენებით, ამა თუ იმ აზრით გავაფაროთვოთ ჩვენმიერი წარმოსახვა იმ თვისებისა, რომელიც უმთავრესია მასში და რომელსაც ჩვენ, უფეხლად, მხოლოდ ჩანასახოვანი სახით ვფლობთ. მაგრამ, თუ მისი სულის ყველა უნარი ერთსა და იმავე დროს უკიდურესად განვითარებულია და მისი ქმედითობის ნაკვალევი თვალსაჩინოა ყველა ჟანრში, პიროვნება სულ უფრო ნაკლებ ექვემდებარება ერთობლივ აღქმას და ჩვენი ძალისხმევისაგან დასხლტომას ლამობს. ამ აზრობრივი განფენილობის ერთი პოლუსი ისეთი მანძილითაა მეორისაგან დამორებული, როგორიც ჩვენ არასოდეს გადაგვილაბავს. ჩვენი ცნობიერება ვერ სწვდება ამ მთლიანობის შინაგან კავშირს, ისევე, როგორც ვერ აღიქვამს სივრცის უფორმონაფლეთებს, ერთმანეთისგან რომ ჰყოვენ ნაცნობ საგნებს და უთავბოლოდ მისდევენ ინტერვალთა ქაოსურ წყებას; ისევე, როგორც ყოველწამიერად იკარგება მირიადი მოვლენა, იმ მცირერიცხვან გამონაკლისთა გარდა, რომელთაც სასიცოცხლიდ იწვევს სიტყვა. მაგრამ საჭიროა შევყოვნდეთ, შევერჩიოთ, დავძლიოთ ის სიძნელე, რასაც ჩვენი წარმოსახვა ანცდება მისთვის უცხოელეობითა ამ სიმრავლეში.“

არ უნდა დავივინყოთ, რომ ამას ამპობს პოლ ვალერი, თავის თავთან ათეული წლობით განმარტოებული ბრძენი, ვის გონებასაც გადახარშებული ჰქონდა მსოფლიო კულტურის თითქმის ყველა უმაღლესი მონაპოვარი და მნერლის ყველაზე დიდი ღირსებად გამოიტანის სიზუსტე მიაჩნდა.

აქ ერთი მოზრდილი და, ჩემის აზრით, აუცილებელი წააღვალა დამჭირდება. ამით კიდევაც დავასრულებ სიმწყობრეს, თანამიმდევრობას მოკლებულ არც ისე მნიშვნელოვან ჩანაწერს, რომელიც ისედაც გაიწლება.

დიდი, ქეშმარიტად ზეგარდმო ნიჭის მხატვარსა და ასეთივე გაქანების მნერლას, ელგუჯა ბერძენიშვილს ხელოვნებაზე აქვს რამდენიმე გამაოგნებელი ზემოქმედების ესსე. მათგან გამორჩეულად მიყყარს „ვერკოკის „დაგოთი“. მასში მოთხოვინდია — სიჭაბუკის ჟამს მეგობარ მხატვართა წრეში (კერძოდ, გენო გელაშვილის სახელოსნოში) თუ როგორი თავგამოდებით ამტკიცებდა ელგუჯა ბერძენიშვილი, რომ ვერკოკომ დავითის სახე თავისი შეგირდის, ულამაზეს გარეგნობის ყმანვილი ლეონარდოსაგან გამოძერნაო. მოლიმარი შეკრტიბილები, რათქმა უნდა, არ უკერებდნენ და ეს მისი ფანტაზიის განავარდებად ჩათვალეს.

ელგუჯა მისას არ იშლიდა, ახალ-ახალ მტკიცებულებებს იშველიერდა, რათა ხსენებული ვარაუდი უფრო დამაჯერებელი გამხდარიყო. მოქმედება ხან საქართველოში ხდება, გენო გელაშვილის სახელოსნოში, სანაც — იტალიაში. თვითონ ელგუჯა ბერძენიშვილს ისეთი შეგრძნება აქვს, თითქოს ფლორენციაში, სინიორის მოედაზე იმყო-

ფერმოდეს („ნარმოსასახვით ხშირად ვხედად ვხელ ფლორენციას, „ფირენცეს“ რომ უწოდებენ იტალიულები“). მეორეგან იტალიურო რენესანსის ქანდაკებათა სრულყოფილებით ფრთაშესხმული ამბობს: „ფლორენცია უმშვერიერესი ქალაქია. ხელოვნების ქალაქი... მარტო ერთ მოედაზე დგას მის ქალანჯელოს, დონატელოს, ბანდინელისა და ბენვენუტის ჩელინის ქმნილებანი.“

ერთ საღამოს იმავე სახელისნოში მე
გობრებით გარშემორტყმული ელგუჯა-
ბერძნიშვილი, თავისი შეხედულების გა-
სამაგრებლად, იხსენებს, რომ თანამედროვ-
ენი ლეონარდოს ცველაზე ლამაზ კაცად
თვლიდნენ და ძვირფასად ჩაცმულს, ჯოშია
ცხენზე ამხედრებულს, მისი მოხდენილ-
ალნაგობით მონუსსულები, თვალს აყო-
ლებდნენ. მერე წარმოიდგენს ახალგაზრდა-
ლეონარდოს, ვეროკიოს შეგირდს და „და-

զուուս» Շեմպուրը, յշնէտածին ցածրացարձնուող
մեցանքը ծովալնոն առօպելեցնեա, սյուլ
շուգամն յանձնացքան, րասաց կը պընագ զըրու
յրուո ხեղուանքնեատիմուունց զըր մըսձլցւուածա
— Շնչեցաւ ամ ֆանչու! Յուս Շնչուուն ան-

— აი, ასეთი იქნებოდა! — ვთქვი და საჩვენებელი თითო გავიშვირე ვეროკიო „დავითისაკენ.“

სასეროლსნოში შეკრძილებს ჯიუტად არ სჯერათ, რომ მათმა მეგობარმა „ვეროკიონი საიდუმლო“ ამოხსნა. მის ცეცხლოვან მონოლოგას/ზ ზოაპრად თვლიან.

გადის სანი და ერთ დღეს ხდება ნამდვილი სასწაული. მუზეუმის გამოცდილი ექსპერტები, საქმის მცოდნენი, ყველანაირობის მარტინი და კარლი ბერძნები.

မြတ်တရေးပိုတာ စာ ၁၁၁

ზემოთ მინიშნებული იყო ლეონარდო
სა და მიქელანჯელოს შემოქმედებით მე
ტოქეობაზე. ელგუჯა ბერძენიშვილს არც
ეს მომენტი გამორჩინა. ამასთანვე, არ
დავიწყნია, რომ აღორძინების ორმა ტი
ტანმა იცოდა ერთმანეთის ფასი და ძალა
ეს განსაციფრებელი ოსტატობით, შეფა
რულად, მინიშნებით არის ნაჩვენები ესასე
ერთ მონაკვეთში, როცა იგი მოსაწყენ დღე
ვანდელობას წყდება და ძველი ფლორენტ
ციის ქუჩებს ნეტარებით აღსავს მიუუკება
მისი დაუოკებელი, უნაპირო ნარმოსახვა
ფერადოვან და ახმაურებულ სურათს გვ
თვაზობს:

„ფლორენციელ ხელოვანთ წესად ჰქონდათ, ვიდრე ქმნილებების შექმნათ დაიწყებდნენ, წინასწარ უნდა გამოეყინათ ესკიზები. შეკრიბებოდნენ მოედანზე ფლორენციის მოქალაქენი და მსჯელობდნენ კამათობდნენ გამოიფენილი ესკიზის გამოავტორს წერილებს უტოვებდნენ, სონეტებს უძღვნიდნენ, ხელოვნებით სუნთქვავდნენ დ

ცხოვრობდნენ ფლორენციელნი. ერთხელ
ლეონარდო და ვინჩიმაც გამოიყინა „წმინდა
ანას“ კარტონი, ტექსტერით, სანგინითა და
ცარცით შესრულებული (ის ახლა ლინდფინის
მუზეუმში ინახება). უამრავი ხალხი შეიკრძაბა
და გამართეს ცხარე კამათი. ვიღაცამ ხმა-
მაღლა განაცხადა: „გადაეცით ლეონარდოს,
რომ მან ხატება არ იცის!“ სიჩუმე მოიჭრა
და, როცა კვლავ განახლდა კამათი, ვიღაც
ახალგაზრდამაც, მშვენიერი ქალწული რომ
ახლდა გვერდით, იგივე აზრი გამოითქვა,
რომ ლეონარდომ ხატება არ იცის. მაშინ მის
წინააღმდეგ ხმა აღიმაღლდა იმ კაცმა, ვინც
პირველად გამოითქვა ეს აზრი. ის მიუბრუნ-
და იმ ახალგაზრდას და მეკახედ მიახალა:
„თქვენ რა იცით, რა არის ნახატი! ან რა
ნება გაქვთ, ლეონარდოს შებედოთ? მე მაქვს
ნება, ლეონარდოზე ჩემი აზრი გამოვთქვა,
იმიტომ, რომ მე მიექლანჯელო ვარ.“

აი, რა დიალოგები იმართებოდა ფლო-
რენციის მოედნებზე.“

ნინამდებარე ესსე მეტ-ნაკლები სიძიდ-დის მოქნილი, ერთმანეთან სიუჟეტურად, განწყობილებებითა და ტონალობით დაკა-ვშირებული მონაკვეთებისგან შესდგება, საბოლოოდ ავტორი იშვიათი სილამაზის მოზაიკას ქმნის. შეიძლება, მისი ნახელავი გოთიკური ტაძრის უმშვენიერეს ვიტრაჟაც შევადარით. თხრიობა ძალდაუტანებლად, ბუნებრივად გადადის ერთიდან მეორეზე და ამბავი დასასრულისაკენ მიისწრაფვის. ფინალი კი, მათლაც, ღვთავებრივია. ეს არის თავისუფალი, შეუბოჭავი შემოქმედი ადამიანის, ელგუჯა ბერძენიშვილის ჯანყი დღევანდები სისხლდაშრეტილი, გულგა-მოცლილი ყოველდღიურობის ნინააღმ-დეგ, სადაც ყოველივე ტრადიციულისა და მშვენიერის მიმართ (ოჯახი, წიგნი, თეატრი, სპორტი. . .) ახალგაზრდობის დიდი ნაწილი ზურგშექცეული, გაუცხოებულია; დღე და ღამე კომპიუტერის ეკრანს არის მიშეტერე-ბული და აღარაფერი ცოცხალი, მოძრავი არ აინტერეგსებს. სასონარკვეთილი ავტორი უშუალოდ ვეროკიოს ქანდაკებას ებაასება და მისგან მოელის პასუხს. ბოლო, ყველაზე პოეტური და ამაღლელვებები მონაკვეთი მეცნიერობლოსთავის მოვიტოვე. უკეთეს ფინალზე

ვერც ვიოცნებებდი, ჩემი ხეშემი, დაწალიკე-
ბული, ნაფლეთ-ნაფლეთი აბზაცება როგორ-
მე ერთ მთლიანობად რომ შეკონილიყო. არ
შემხვედრია სხვა ადამიანი, ვისაც მასავით
თავგადაკლულად ყავრებოდა ხელოვნება და
ასე ძირისძრობამდე სცოდნობა მშენებირის
არსი. ვაკვირდები სამი წერტილით თავმორ-
თულ თეთრ ფურცელს და ჩემთვის უფროსა,
საამაყო მეგობრის გახშირებული სუნთქვა
მისმის;

„ბინდდება. ოქროსფერ ზეცაში ხმიანობს მწუხრის ზარები. ფლორენციელი მოქალაქე-ნი ნელ-ნელა სტოვებენ მოვდანს, მშვიდად მისაუბრობენ. სახლ-კარს უბრუნდებიან. მეც უკარგრები ჩემს დროს. შევცეკრი გენოს ნაჩუქარ რეპროდუქციას და გულში მდუმარედ ვეკითხები ვეროკიოს ქმნილებას: შენ მოქანდაკის მარჯვენამ ხელოვნების უკვდავ ქმნილებად გაქცია, მაგრამ განა შენ გაქრი და დავინცყებას მიეცი? ვინ არის შენზე დიადი და უკვდავი? მე ვფიქრობ, რომ ვეროკიოს დავითი შენ ხარ, როცა პატარა იყავი და მასთან განისწავლებოდი. ოსტატ-

მა შენ დაგადგა თვალი. მე ეს ვიგრძელო გულით, მთელი არსებით. ჩემი მეგობრები იცინოდნენ, რა ზღაპრებს ჩმახავსო. მათ ავიწყდებათ გული, ინტუიცია, ისინი ალარ უკრავენ სანთლების შუქზე კლავესინზე, არც როიალზე. ახლა სულ სხვა კლავიშებზე უკაუნებენ თითებს. გესმით კომპიუტერის ჩხაკუნა მელოდია? მე ვეღარ ვხედავ სათნა და კეთილშობილ სახეებს. მივხედვ ვეროკიოს „დავითს“ და მდუმარედ ვეკითხები: — ჭაბუკი, ვინ ხარ შენ? და გოლიათის მოკვეთილ თავთან მოხდენილად დოინჯშე-მორტყმული ჭაბუკი, ორლესული მახვილით ხელში, მდუმარედ მპასუხობს ბაგეთა შეუძრებლად, ოდენ მდვივანი გულით: — მე ვიყავი ვეროკიოს დავითი, მე, ლეონარდო, ლეონარდო და ვინჩი.

ასე უნდა წერა, „საგანთა სულში წვდომა“, ხელოვნების უკვდავ ქმნილებათა გაგრძება. ელგუჯა ბერძენიშვილს, წმინდა კაცსა და დიდ შემოქმედს, ამ საძნელო საქმეში ბევრი ვერ გაუტოლდება.

ლუკა ბალავაძე

ნიბნერთის მრეწველი

„ცხოვრებაში ორი მნიშვნელოვანი დღე – ერთი როცა დავიბადეთ და მეორე, როცა გავიგეთ, რისოვის.“

მარკ ტევენი

შესალი

მასხოვეს, როცა დავიბადე, ქალაქში ძლიერი ქარიშხალი ტრიალებდა. რამდენიმე დღე იყო რაც თოვდა და ციფი ამინდები მონუსულ ადამიანებს რეპეტიტორებით საქ- მის კეთებისკენ მოუწოდებდნენ. რამდენიმე წლის შემდეგ, ისეთივე თოვლ-ქარიან დღეს, მაბაზემის მეგობარი, ზედა სართულზე მცხოვრები ანა ჩამოვიდა და უსამურად მჯდო- მი რომ დამინახა, მომატყუა, თითქოს ჩინებიდან იყო სულ ახლახან ჩამოსული. რაც შემდეგ მითხვა, იყო სიტყვები, რამაც ცხოვრება შემიცვალა. თურმე ჩინებითი იმისთვის წასულა, რომ თეთრწევრიანი ბრძენისთვის ცხოვრების/ სიცოცხლის მნიშვნელობასა და ჰავათხებოდა. „ცხოვრებას არ აქვს სილრმისული აზრი, ის მხოლოდ ინსტრუმენტია, რომ მნიშვნელობები შექმნა“, – ბრძენის სიტყვებით გამომეორა ანამ და საქმის შექმნის საბაბი მომცა.

„სიბრძლის მდევარი“ არის ლექსი სინათლეზე, რომელ- საც სიბრძლე მოსწონს. სინათლე

ჩეარია, მაგრამ სიბრძლეს ვერ დაეწევა – ეს უკანასკ- ნელი ხმი ფიზიკის სამყაროში არ არსებობს.

სინათლე და სიბრძლე გადატანითი მნიშვნელობებით გამოყენებული სიტყვებია. ისინი

მათემატიკური ცვლადები არიან, რომლებიც არც ამ ლექსში შევხვდებიან თავიანთი სახელებით.

მათში ჩვენ ვსხვდებით და პრობლემის ამოხსნას ვცდი- ლობთ. პრობლემა კი ისაა რომ სილამაზე სიმართლეზე ლამაზია – პირველზე თვალის დაუჭერა როტულია, შესაბა- მისად, მეორის უარყოფა მართალია მარტივება, მაგრამ მის სანახავად თვალები აღარც მოგვყებიან ხოლმე. ჩვენ სიურეალურ სამყაროს ვხატავთ და სიურეალურ სამყარო თავის ქამელეონისებურ კედლებიანად იდელური ხდება.

მაგრამ იდეალურობა ბერდება და სწორედ ამ დროს ჩნდება პატარ უფლისნულის გველი, რომელიც თვალებს გვიხელს მნიშვნელი სამყაროს შესახებ. ის გვიმხელს პასუ- ხებს, რომლებიც ცარიელ ადგილებს ავსებენ. ჩვენ ზეცას ვუცერთ სევდით და აზრს გამოვთქვამთ მასზე მიჭედებულ ვარსკვლავებსა და დაკარგულ პლანეტაზე. ულრული ზეცა რუკა მეზღვაურისთვის, რომელიც ზღვაში, როგორ მო- მიპრუნა სიცოცხლისეკნ მოხუცებულ- მა ქალარა ქალმა ჩემ მერდში დიდი ხნის წინ დათესილი გული, რომელსაც მკერდში დათესილი კი არა, დასაფლა- ვებული ეთქმოდა უკვე.

„ლიტერატურული ნიბნები“

როდესაც პორტალში გადავვარდი, გაუგებრობაში ჩავვარდი. არ ვიცოდი სად ვიყავი, არ ვიცოდი, თუ საერთოდ ვიყავი. მხოლოდ დროს ვგრძნობდა. დრო კი გადობდა ისე, როგორც წამები საბათზე. ცუკურებდი სიცარიელს, რომელიც ისეთი შორი და ბერები ჩანდა, როგორც თვალახვეული ადამიანის მიერ დანახული სივრცეა. შემდეგ კი გაჩნდა გრძნობა და დაუ- ხუჭავი თვალები გავახილე. სინათლე დავინახე, რომელიც იმდენად კაშკა- შა იყო, რომ ცრემლები წამოივიდა. უნდა ვალიარო, ცრემლები ეკუთვნო- და სინათლის დანახვისგან გამონვეულ სიხარულს, და არა მისგან გამონვეულ ტკიფლს, რომელიც ასევე იყო.

სინათლისგან მონიშვნებულმა სითბომ მეხსიერება აღმიდგინა და გაეისხენე, რომ ადამიანი ვიყავი. ადამიანობის გახსნებას კი რეალობაში დაბრუნე- ბა მოჰყავა, მას კი, სამწუხაროდ, თხო ერთმანეთის ტოლი, თეთრი კედლის დანახვა. აღმოჩნდა, რომ იქ საერთოდ არ იყო სანატრელი სინათლე და ცრე- მლები მოვინიმდე. მაგრამ სითბო... სითბო, რომელსაც ახლაც ვგრძნობ. ნამდვილი იყო და ეს სითბო ადამიანის- გან იყო. ადამიანმა სიტყვა წარმოთქვა, – „Wellcome“, – მითხვა მან და პირში რალაც ჩამიტენა. ვიგრძენი, როგორ მო- მიპრუნა სიცოცხლისეკნ მოხუცებულ- მა ქალარა ქალმა ჩემ მერდში დიდი ხნის წინ დათესილი გული, რომელსაც მკერდში დათესილი კი არა, დასაფლა- ვებული ეთქმოდა უკვე.

თავის მხრივ, საუკუნოდ დამუნჯე- ბულმა გულმაც იგრძნო ის სიმხურვა- ლე, რომელიც თითქმის ძლიად გადა- ქცეულმა, მაგრამ ჯერ კიდევ თბილმა ხელმ წარმოქმნა ჩემ ცივ სხეულთან შეხებისას და გულიც გამილდვა. ღრმად ამოგისუნთქვა, მე ცოცხალი ვიყავი.

რა თქმა უნდა, ადამიანობა არ და-

მიყოვებია.

ზუსტად ისე მოვიქეცი, როგორც სხვა ჩვეულებრივი მოქე- ცეოდა და ასე საპასუხო მისალმების

მაგივრად არი უმნიშვნელოვანესი კა-

თხვა დაგვევი:

ვინ იყო ჩემს წინ მდგომი

პირვენება, ანუ თვითონ და მეორე,

იმ დროისთვის მეტად საყურადლებო

– სად ვიყავი.

ჩატენილი ტაბლეტების შიგთა-

ვის კითხვა კი სულ გადამავინუდა.

პასუხები იმდენადვე უმნიშვნელეობა აღ-

მოჩნდა, რამდენადც მონიშვნელოვანი

ჩემს თმებს დაბლა მოქცეული ტვინის

სრულფასოვან სამუშაო რეჟიმში დაწ-

ყება იყო აუცილებელი. მნ უბრალოდ

გამილიმა, ღონისძიება და საბაზო

გამომართვა და დაგილი გადამოიდებოდა.

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი

მინდა გიდება ერთი ყვავლი განისაზღვრობოდა.

და თუმცა სათხოვნელი კიდევ პერი